

דף מז.

עין משפט א

הרמב"ם הל' נחלות פ"ב הי"ב

היו לו בנים פשהיה עכו"ם ונתגיר אין לו בכור לנחלה. אבל ישראל שהיה לו בן מן השפחה ומן העכו"ם הואיל ואינו קרוי בנו הבא לו אחריו מן הישראלית בכור לנחלה ונוטל פי שנים:

שו"ע חו"מ סימן רעז סעיף ט

ט. היו לו בנים בגיותו ונתגיר אין לו בכור לנחלה^ה, אבל ישראל שהיה לו בן משפחה או מגויה הואיל ואינו קרוי בנו הנולד לו אחריו מישראלית בכור לנחלה ונוטל פי שנים.

עין משפט ב

הרמב"ם הל' אישות פט"ו ה"ו

היו לו בנים בגיותו ונתגיר הוא והם הרי זה קיים מצוה זו. היו לו בנים והוא עבד ונשתחרר הוא והם לא קיים מצות פריה ורביה עד שיולד אחר שנשתחרר שהעבד אין לו יחוס:

שו"ע אה"ע סימן א סעיף ז

יג. היו לו בנים בהיותו גוי, ונתגירו הוא והם הרי זה קיים פו"ר^ו. אבל

ה. פלוגתא דר"ל ור"י בבכורות מ"ז וקימ"ל כר"י, וגם אם ישא אח"כ ישראלית ויהיה לו בן ממנה אין זה בכור כי הוא לא ראשית אוננו שהרי בנו הראשון מגויות יש להם יחוס אחריו דכתיב במלכים ב' פ"כ-י"ב בלאדן בן בלאדן, משא"כ בישראל הנולד לו בן משפחה או מגויה שאינו מיוחס אחריו אלא בנה. סמ"ע ס"ק ט"ז.

ו. שו"ע. ומהרי"ל פסק כתוס' דאף בלא נתגירו בניו עמו קיים פו"ר כ"כ הח"מ.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עבד כנעני אף דנשתחררו בניו עמו לא קיים דאין זרעו מיוחס אחריו בעבודתו.

עין משפט ג.ד. הרמב"ם הל' ביכורים פי"א הי"א

לְוִיָּה הַמְּעַבְרֶת מֵעֶכוֹ"ם בְּנֵה פֶטוּר. ז' וְכֹהֵנֶת הַמְּעַבְרֶת מֵעֶכוֹ"ם בְּנֵה חַיִּב שְׁהָרִי נְפֹסְלָה אָמוּ מִן הַכֹּהֵנָה בְּבַעֲלִית הָעֶכוֹ"ם :

שו"ע יו"ד סימן ששה סעיף יח

יח. כג. כהנים ולוים פטורים מפדיון הבן^ה, ואפי' כהנת או לוייה שנשואה לישראל אין הבן חייב בפדיון שאין הדבר תלוי באב אלא באם^ט שנאמר "פטור רחם בישראל".

יח. כד. אם נתעברה לוייה מעכו"ם פטור הבן מפדיון, אבל נתעברה כהנת מעכו"ם והוא בכור שלה חייב בפדיון^י כשיגדל, שהרי נתחללה אמו מן הכהונה בבעילת העכו"ם.

הגה: אם הכהנת אומרת שמישראל נתעברה, והישראל מכחישה ואומר

ז. כסף משנה: לוייה המעוברת מעכו"ם בנה פטור וכו' וכהנת המעוברת מעכו"ם וכו'.
בפרק יש בכור (דף מ"ז):

ח. ממשנה שם בדף י"ג ע"א.

ט. מימרא דרב אדא בר אהבה שם בדף מ"ז ע"א, ותוס' שם והרא"ש והרמב"ם.

י. רק כשיגדל דאמו אינה חייבת בפדיונו דאין האשה חייבת לפדות בנה, והישראל בעל הכהנת אינו חייב שהרי אינו אביו אלא העכו"ם, ע"כ חייב כשיגדל. ולפ"ז אם לא נתעברה הכהנת מעכו"ם אלא נתחללה בכיאתו ואח"כ נתעברה מישראל, הישראל אביו חייב בפדיונו כישראל לכל דבר. ש"ך ס"ק כ"ב.

מעכו"ם נתעברה, הבן פטור כ מן הפדיון.

עין משפט ה. הרמב"ם הל' איסורי ביאה פט"ז ה"ג

עכו"ם וְעָבַד הַבָּא עַל בֵּת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹלֵד כְּאִשׁ בֵּין פְּנוּיָהּ
 בֵּין בְּאִשָּׁת אִישׁ בֵּין בְּאִנָּס בֵּין בְּרִצּוֹן. עכו"ם וְעָבַד
 הַבָּאִים עַל הַמְּזוּרָת הַיּוֹלֵד מְזוּר. וּמְזוּר הַבָּא עַל
 הָעכו"ם הַיּוֹלֵד עכו"ם. נְתַגִּיר הָרִי הוּא כְּאִשׁ כְּשָׂאָר גְּרָיִם.
 וְאִם בָּא עַל הַשְּׂפָחָה הַיּוֹלֵד עָבַד. שְׁחָרְרוּ הַיּוֹלֵד כְּאִשׁ
 כְּשָׂאָר עֲבָדִים מְשַׁחֲרָרִין וּמְתָר בְּבֵת יִשְׂרָאֵל:

שו"ע אה"ע סימן ד סעיף יט

כ. עכו"ם ועבד שבאו על בת ישראל בין פנויה בין א"א, הולד כשר ל

כ. גם כשיגדל פטור דשמה אומרת אמת, ולפ"ז באשתו גמורה כיון שנאמן לומר דלאו
 בנו הוא מדין יכיר אפי' במכחישתו ממילא ממזר הוא ונתחללה בביאת הבעל חייב
 הבן בפדיון כשיגדל, ועדיין צ"ע לדינא. ש"ך ס"ק כ"ג.

ל. מיבמות מ"ח וקידושין ס"ח, אלא שפגום לכהונה, לדעת הרי"ף ורמב"ן הוא רק מספק
 פגומה לכהונה, והרמב"ם מכשירה גם לכהונה והשו"ע פסק דפגום כדעת הרא"ש.
 ואם נישאת הבת לא תצא ח"מ ס"ק ג' וב"ש. עכ"פ מוכח דלא בעינן גרות ועיין בשו"ע
 סי' ד' סעיף ז' והתוס' בקידושין ע"ה: פסקו דצריך גרות. וכן ברש"י ס"ח: אך המהרש"א
 העיר דרש"י סותר עצמו בדף ע"ו ע"א ד"ה ופרכינן ונשאר בצ"ע. והשער המלך בפט"ו
 מא"ב הלכה ג' הביא להוכיח דלא צריך גרות ואחת הראיות שלו היא מדף מ"ז ע"א
 בבכורות דבן שנולד מישראלית שבא עליה עכו"ם חייב בפדיון וכך פסק השו"ע בסי' ש"ה
 סעיף י"ז ביו"ד.

ואם צריך גרות איך יתחייב בפדיון, והלא אין זה בבניך דגר שהתגייר כקטן שנולד דמי
 ופי' רש"י בקידושין דף י"ז. וז"ל דכקטן שנולד "מאליו דמי" ובסנהדרין נ"ח פי' רש"י
 דהוי כנולד בלא אב ואם. ואם כן איך יתחייב בפדיון.

ועוד הקשה מיבמות מ"ה ע"א שאמר לו רב יהודא גלי או נסיב בת מינך ושם ברש"י:
 אבל ממזרת לא תישא וקשה אם צריך גירות כפי' רש"י למה לא ישא ממזרת הרי גר מותר
 בממזרת או דרש"י סותר עצמו וכאן סובר דלא צריך גרות עכ"פ מהגמ' מתברר לכאורה

אלא שפגום לכהונה ואם הגוי או העבד באו על ממזרת הולד ממזר.

עין משפט ו.

הרמב"ם הל' מעשר פ"א ה"ב

מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן מִתָּר בְּאֲכִילָה לְיִשְׂרָאֵל^מ וּמִתָּר לְאָכְלוֹ
 בְּטִמְאָה שְׂאִין בּוֹ קִדְשָׁה כָּלֵל. וְכֹל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר
 בְּמַעֲשְׂרוֹת קִדְשׁ אוֹ פְדִיָּה אֵינּוּ אֶלָּא מַעֲשֵׂר שְׁנִי. וּמִנִּין
 שֶׁמַּעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן חֲלִין שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח-כז) וַיִּנְחָשׁב
 לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם פְּדִיָּה מִן הַגֶּזֶן וְכַמְלָאָה מִן הַיָּקֵב מָה גֶזֶן
 וַיִּקֵּב חֲלִין לְכֹל דְּבָר אֶף מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שֶׁנִּטְלָה תְּרוּמָתוֹ
 חֲלִין לְכֹל דְּבָר. לְפִיכָךְ בֵּת לְוֵי שְׁנַשְׁבִּית אוֹ שְׁנַבְעָלָה
 בְּעִילַת זְנוּת נוֹתְנִין לָהּ הַמַּעֲשֵׂר וְאוֹכְלָתָּ. אָבֵל מִי

דלא צריך גרות דאם כן יהיה מותר בממזרת.

ובפ"ת ס"ק א' הביא בשם שו"ת חמדת שלמה סי' ב' ג' דהגאון מליסא בחוות דעת דעתו בפשטות כרש"י דצריך גרות, ויישב הסתירה בדברי רש"י מע"ו: לס"ח: דשאני אם בא עליה גוי דאז יש לו חייס צריך גרות לוולד, אבל בבא עליה עבד דאין לו חייס לא צריך גרות כלל אלא דאף בבא עליה עכו"ם דצריך גרות להולד אסור בממזרת דלא דמי לגוי שהתגייר וכאן אחרי גרותו שדינן ליה בתר אימיה וישראל גמור הוא.

מ. כסף משנה: מעשר ראשון מותר באכילה לישראל. בפ' יש מותרות (דף פ"ה:) תנן בת ישראל מאורסת ללוי וכו' לא תאכל במעשר ופריך בגמרא ותהא זרה זרה מי לא אכלה במעשר אמר רב נחמן אמר שמואל הא מני ר'מ היא דאמר מע"ר אסור לזרים דתניא תרומה לכהן ומע"ר ללוי דר"מ ר' אלעזר בן עזריה אומר נותנו אף לכהן ולכאורה הוה משמע דהלכה כר"מ דסתם לן תנא כוותיה ועוד דאפילו ר"א בן עזריה לא קאמר דמותר לזרים אלא דמדחזינן דמקשה גמרא בפשיטות ותהא זרה זרה מי לא אכלה במעשר משמע דמילתא דפשיטא היא ופירש"י דטעמא משום דכל זר לא יאכל קדש כתיב ומעשר ראשון לאו קדש איקרי ואכתי איכא למיבעי האי פשיטותא כמאן לא כר"מ ולא כר"א בן עזריה וי"ל דאמרינן בגמ' מ"ט דר"מ דכתיב כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה מה תרומה אסורה לזרים אף מעשר אסור לזרים ורבנן מה תרומה טובלת אף מעשר טובלת וכדתניא רבי יוסי אומר וכו' הרי דרבנן פליגי אר"מ ונקטינן כוותייהו. ומ"ש ומותר לאכלו בטומאה וכו' בפרק יש מותרות יליף לה מקרא. ומ"ש שמעשר ראשון חולין וכו': לפיכך בת לוי שנשבית וכו' עד אסורה במעשר. בפרק האשה רבה עלה צ"א:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

שְׁשֹׁמֶצֶה שְׁמַת בְּעֵלָהּ או הַעִיד לָהּ עַד אֶחָד וְנִסַּת וְאַחַר
כִּן בָּא בְּעֵלָהּ קָנְסוּ אוֹתָהּ חֲכָמִים שְׁתֵּהִיָּה אֲסוּרָה
בְּמַעֲשֵׂר:

דף מז:

עין משפט א.ב. הרמב"ם הל' ביכורים פי"א הי"ב

כֹּהֵן שְׁנוּלָד לוֹ בֶּן חָלָל. יַת הָאָב בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם הֵבֵן
חֵיב לְפָדוֹת אֶת עֲצָמוֹ. שְׁלֹא זָכָה הָאָב בְּפִדְיוֹנוֹ. מֵת אַחַר
שְׁלֹשִׁים יוֹם אֵינוֹ חֵיב הֵבֵן לְפָדוֹת אֶת עֲצָמוֹ. שְׁהָרִי זָכָה
הָאָב בְּפִדְיוֹנוֹ:

שו"ע יו"ד סימן ששה פעיף סי"ט

יט. כה. כהן שנוולד לו בן חלל ב כור, אם מת האב בתוך ל' יום חייב הבן
לפדות את עצמו שלא זכה האב בפדיונו, אבל מת האב לאחר ל'
יום כבר זכה האב בפדיונו, ובנו ירשו ממנו, לכן יפריש הבן הפדיון
ויעכבנו לעצמו.

- ג. כסף משנה: כהן שנוולד לו בן חלל וכו' עד שהרי זכה האב בפדיונו. שם:
- ס. היינו מגרושה או זונה או חללה, ועיין באבן העזר סי' ו-ז' איזה נקרא חללה, ודינו
כישראל וחייב בפדיון.
- ע. כי עדיין לא היה בר חיובא.
- פ. דהוה כאילו הפריש האב ה' סלעים ופדה בהם את בנו ועכבם לעצמו כי הוא כהן
ואותה זכות הבן בעצמו יורש. ט"ז ס"ק י"ז.
- צ. כמו מי שירש טבלים מאבי אמו כהן שמתקנם ומוכר התרומה לכהן. הרא"ש. וכאן
ג"כ רק מצד זכיית האב זכה הבן.

הרמב"ם הל' נחלות פ"ב ה"ו

עין משפט ג

בֵּן שְׁנַיִם תִּפְקֵל לָנוּ אִם הוּא בְּכוֹר אוֹ פְּשוּט כְּגוֹן שְׁנַתְּעָרֵב
עִם אַחֵר אֵינוֹ נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם. וְכִיצַד עוֹשִׂין. אִם הֶכְרוּ
וּלְבִסוּף נִתְעָרְבוּ כּוֹתֵבִין הַרְשָׁאָה זֶה לָזֶה וְנוֹטְלִין חֵלֶק
בְּכוֹרָה עִם אַחֵיהֶם. וְאִם לֹא הֶכְרוּ כְּגוֹן שִׁילְדוֹ בְּמַחְבּוּאָה
אַחַת אֵין כּוֹתֵבִין הַרְשָׁאָה וְאֵין כָּאֵן חֵלֶק בְּכוֹרָה:

שו"ע חו"מ סימן רעז סעיף י"א

יא. נסתפק לנו אם הוא בכור או פשוט כגון שנתערב הבכור עם אח אחר,
אינו נוטל פי שנים, וכיצד יעשו אם הוכרו ולבסוף נתערבו כותבים
הרשאה זה לזה ונוטלים חלק הבכורה ק, אבל אם לא הוכרו כגון שילדו
במחבואה אחת אין נוטלין חלק הבכורה ר.

ספק בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון אינו יורש ש אף אחד מהם,
והבא אחריו אינו נוטל חלק הבכורה אפי' בהרשאה מן הספק.

הרמב"ם הל' נחלות פ"ב ה"א

עין משפט ד.ה.

יוצא דפן והבא אחריו שניהן אינן בכורים. הראשון לפי
שלא נולד ונאמר (דברים כא-טו) 'ויילדו לו בנים'.
והשני שהרי קדמו אחר:

ק. מימרא דר' ינאי ב"ב קכ"ז ע"א.

ר. שנאמר והיה הבן הבכור, שמשמע שיהיה בן בכור ודאי שהוכר בשעת לידתו. סמ"ע
ס"ק כ"א.

ש. שכל אחד ידחנו אצל חברו לומר לו לאו בן אבינו הוא, והמוציא מחבירו עליו הראיה.
סמ"ע ס"ק כ"ב.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

הרמב"ם הל' ביכורים פי"א הט"ז

יוצא דופן והבא אחריו ת כְּדַרְכוּ שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִים. הָרֵאשׁוֹן
לְפִי שְׁלֵא יֵצֵא מִן הָרְחֵם וְהַשְּׁנִי מִפְּנֵי שְׁקָדְמוֹ אַחֵר:

שו"ע חו"מ סימן רעז סעיף ז

ז. היוצא דופן וכן הבא אחריו שניהם אינם בכורים א*, הראשון לפי שלא
נולד ונאמר "וילדו לו בנים" והשני אינו בכור לפי שקדמו אחריו.

שו"ע יו"ד סימן ששה סעיף כג

כג. ל. המפלת שפיר מלא דם או מים, או המפלת כמין דגים וחגבים וכו',
והמפלת ליום ב ארבעים, הנולד אחר כל אלו הרי הוא בכור לפדיון.
הגה: וכל זמן שאבריו מרוקמים אינו פוטר, ואפי' בזמן הזה סומכין על זה ג.

ת. כסף משנה: יוצא דופן והבא אחריו וכו'. משנה בסוף פ"ב דבכורות (דף י"ט) וכרבי
עקיבא :

א. ממשנה בכורות מ"ז ע"ב וכת"ק והטעם מפורש בגמ' שם.

ב. אבל אחרי ארבעים יום הבא אחריו נפטר מפדיון, שם במשנה.

ג. ממהרי"ק שורש קמ"ג. ואם ספק אם מרוקמים או לא, אינו פוטר הבא אחריו דמעמידים
האשה על חזקתה שלא נפטר רחמה. פ"ת ס"ק כ"ט ממהרי"ק.

*****
את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com